

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/320672046>

Anne babaların çocuklarının bilgi/iletişim teknolojileri (BİT) kullanımına yönelik yaklaşımları ile çocukların bu teknolojileri kullanım alışkanlıkları arasındaki ilişki

Article in Turkish Studies · January 2017

DOI: 10.7827/TurkishStudies.12228

CITATIONS

5

READS

1,255

1 author:

Idris Kaya

Gaziantep University

36 PUBLICATIONS 47 CITATIONS

SEE PROFILE

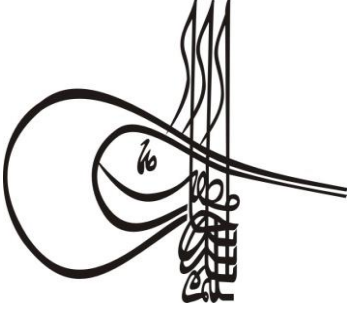
Some of the authors of this publication are also working on these related projects:

parent [View project](#)

doktora tezi [View project](#)

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/18, p. 173-186

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12228>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

Referees/Hakemler: Doç. Dr. Ahmet Ragıp ÖZPOLAT –
Doç. Dr. Firdevs SAVİ ÇAKAR - Yrd. Doç. Dr. Yaşar BARUT

This article was checked by iThenticate.

ANNE BABALARIN ÇOCUKLARININ BİLGİ/İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ (BİT) KULLANIMINA YÖNELİK YAKLAŞIMLARI İLE ÇOCUKLARIN BU TEKNOLOJİLERİ KULLANIM ALIŞKANLIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

İdris KAYA*

ÖZET

Bu çalışmanın amacı okul öncesi dönem çocuklarında BİT kullanım yaygınlığını belirleyerek, anne babaların çocuklarının BİT kullanımına yönelik yaklaşımları ile çocukların bu teknolojileri kullanım alışkanlıkları arasındaki ilişkileri incelemektir. Çalışma, yaşları 4.5 ile 6.4 arasında değişen ve anaokuluna devam eden 136 çocuğun anne babasından toplanan veriler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çocukların 65'i (%47,7) kız; 71'i (%52,3) erkektir. Verilerin analizinde *t testi*, *ANOVA*, *Kruskal-Wallis testi*, *korelasyon ve regresyon* teknikleri kullanılmıştır. Araştırma bulguları, çocukların haftalık olarak ortalama 15,52 saat bu teknolojilerinden bir ya da bir kaçını kullandığını göstermiştir. Anne babaların yarısına yakını çocuklarının bu teknolojilerden olumsuz etkilendiği bir ya da birkaç yaşantısı olduğunu ve çoğu anne baba BİT'i çocukları kontrol etmek için sıklıkla ödül veya ceza olarak kullandıklarını ifade etmişlerdir. Anne babaların çok büyük çoğunluğu BİT'i zararlı gördüklerini, yine büyük çoğunluk çocukların BİT kullanımına yönelik bazı sınırlarının olduğunu ifade etmiştir. Yapılan analizlerde; çocuğun BİT kullanım süresinin BİT'ten olumsuz etkilenip etkilenmemesine ve anne babanın BİT'i bir ödül veya ceza olarak kullanmasına, teknoloji kullanımına ilişkin sınırların olup olmamasına ve teknolojiyi yararlı veya zararlı algılamasına göre de farklılaşmadığı görülmüştür. Yapılan regresyon analizinde ise çocukların BİT kullanım süresinin anne babaların teknoloji kullanım süresi ve çocuk için ideal gördükleri süre değişkenleri tarafından anlamlı şekilde yordandığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar okul öncesi dönem çocuklarının teknoloji kullanım sürelerinin anne babalarının teknoloji kullanımına yönelik yaklaşımlarından çok, çocuklarının ne kadar süre teknoloji kullanmaları gerektiğine dair düşünceleri ve anne babanın kendi teknoloji kullanım alışkanlıklarından etkilendiğini göstermektedir. Son olarak çalışmadan elde edilen bu bulgular ilgili literatür çerçevesinde tartışılmıştır.

* Yrd. Doç. Dr. Mustafa Kemal Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD, El-mek: idriskaya@mku.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi, Bilgi / iletişim teknolojileri (BİT), Anne baba yaklaşımları

**THE RELATIONSHIP BETWEEN PARENTS' APPROACH
TOWARD THEIR CHILDREN'S USING INFORMATION AND
COMMUNICATION TECHNOLOGIES (ICT) AND CHILDREN'S
HABITS OF USING THESE TECHNOLOGIES**

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the prevalence of ICT use in pre-school children and to examine the relationship between the parents' approaches toward their children's using ICT and the children's habits of using these technologies. The study was conducted on the data collected from the parents of 136 children aged between 4.5 and 6.4 years. 65 of the children (47.7%) are girls; 71 (52.3%) are boys. In the analysis of the data, t test, ANOVA, Kruskal-Wallis test, correlation and regression techniques were used. The research findings show that children use one or more of these technologies on an average of 15.52 hours per week. Approximately half of the parents was stated that there were one or more experiences that their children are adversely affected the technology and that most parents use ICT as a reward or punishment to control the children. The vast majority of parents regard ICT as a little or very harmful, and again, they have some limitations for ICT use. Analyzes to determine whether the weekly use of technology by children varies according to parents' approach; the child's use of ICT does not differ according to whether their parents use ICT as a prize or a punishment and whether child are negatively affected by ICT or not. Similarly, there is no difference according to whether or not the child has a limit on the use of ICT technology and the parents' perception how useful or harmful the technology is. In the regression analysis, it was determined that the duration of ICT use by children was significantly predicted by the duration of the technology use of the parents and their thought about the time period ideal for the child. These results show that pre-school children's technology use time is more influenced by their parents' own technology usage habits and parent thoughts about how long their children should use technology rather than parents' approaches towards technology use. Finally, these findings which were obtained from this study are discussed in the related literature.

STRUCTURED ABSTRACT

One might say that the rate of utilization of the today's children's information communication technologies (ICT: Television, smartphone, computer, tablet) is expanding and particularly with smart phones and touch screen advances, youthful kids are beginning to utilize ICT more widely than before. Ahearne, et al. (2016) found that babies who are more than two-thirds of 0-3 year-old spent time on touchscreen devices for an average of 15 minutes per day, and about a third of them had the use ability to open screen locks, consciousness of screen characteristics, and

Turkish Studies

so on. In spite of this widespread utilization, it is hard to state that parents, teachers and experts agree upon whether the use of ICT by kids are valuable or harmful. It can be said that there are two common ideas in this issue. The first one of these ideas is that technology is necessary and beneficial for children and it is useful for children to meet these technologies early due to the fact that technology will be at the focal point of human life in the future. Another view is that children ought to be acquainted with the technological tools as late as possible because these tools will negatively affect emotional / mental development and intellectual health of children (Plowman & McPake, 2013; Plowman, McPake & Stephen, 2010). There are studies in which opposing views are supported which functional utilization may provide some benefits for children (Kaçar & Doğan, 2007; Li & Atkins, 2004; McPake, Plowman & Stephen, 2013) but problematic use may negatively affect children's mental / physical health and social / emotional development (Pontes, Griffiths, & Patrão 2014; Rosen, Et al, 2014; Vandewater, Shim & Caplovitz, 2004). At this point, it is essential how and for what reason technological tools are utilized. Shields and Behrman (2000) express that excessive utilization of computer can make genuine harm children' physical, social and mental improvement when joined with other display utilizes (for example, television). There are three basic purposes of this study in this framework. 1) Decide the prevalence of ICT use by pre-school children, (2) uncover parents' approaches to ICT use (3), and finally examine the relationship between parental approaches and children's ICT use habits. It is thought that the identification of the sorted factors and relations may guide to preventive studies of parents, teachers and mental health professionals.

As part of these objectives, data were assembled from the parents of 151 children aged between 4.5 and 6.4 who were attending an independent kindergarten in a central district of a province in the Mediterranean region, however analyzes were conducted on 136 children after the missing and extreme values were removed. 65 of the children (47.7%) were girls; 71 of the children (52.3%) were boys. As the demographic traits of the parents of children whose data was collected were examined, it was seen that 96.3% of the children' parents were living together, 3.7 % of the parents living separately and the majority of them living in families with single (20.6%) or two children (55.9%). As the income level of the parents was examined, it was determined that monthly income of 56.6% of parents' is below 3000 TL; 43.4% is over 3000 TL and above; 95.6% of the fathers and 47.8% of the mothers actually worked. As parents were examined in terms of educational status, it was seen that 50% of the mothers and 46.3% of the fathers are university graduates. Parents' attitudes towards children's utilization of information / communication technologies and data on the time and purpose of the children's technology use were collected through a form developed by the researcher.

As research findings, it has been determined the total duration of use of television and other communication technologies was examined, it was determined that it has passed three hours (x = 195 min) on days when they weren't on school; it has reached two hours (x = 113 min) on the days when they gone. In counting of weekly technology usage

Turkish Studies

duration done by assuming that the child went to school five days a week and did not go on two days, it was observed that children were using one or several of the display technologies between four and a half hours to 34 hours ($x = 15.52$ min.). As the purposes of using technology of children was examined, it was seen that TV is used mostly for cartoon, music and educational broadcastings; while computers / tablets / smartphones were the most used for games, videos and cartoons. On the other hand, they expressed that parents daily use display technology about one and a half hours (82 min) except for their work, and they stated that the ideal technology use time for children should be around one hour (58 min) per day. Nevertheless 44.9% of parents reported that their children were negatively influenced by at least one broadcast they have watched up to now, 61% of parents sometimes used technological tools as a reward to make their wishes, 64.7% sometimes used deprive of technological tools as punishment and 87.5% expressed that there are some limits for the use of technology of their child. Moreover, 34.6% of parents considered ICT as very harmful and 49.3% as a little harmful. Analyzes were conducted to decide the differentiation of the weekly use of technology by children according to their parents' attitudes; it was determined that the duration of technology use of the child does not differ according to whether the parents use technology as a reward or punishment, whether there are limits on the use of technology, whether parents perceive technology as beneficial or harmful and consider technology as a tool allow to gain positive behavior. Lastly, it was found that there was a significant relationship ($R = .467$, $R^2 = .218$, $Adj.R^2 = .206$) between the duration of ideal technology use parents thought for their children and the duration of their technology use and the duration of technology use by children ($F_{(2,132)} = 18,375$, $p < .01$). This data shows that the ideal technology use time parents consider for their children and together with their technology use time explained the 21% of the change in children's weekly use of technology. According to the standardized regression coefficients, relative significance of predictive variables in explaining the predicted variable is their thought about the time period ideal for the child ($\beta = .35$) and the duration of technology use of parents ($\beta = .28$).

These results show that pre-school children's technology use time is more influenced by their parents' own technology usage habits and parent thoughts about how long their children should use technology rather than parents' approaches towards technology use. As similar to the findings of this study, Sanders et al (2016) found that children aged between 4-7 had a negative attitude towards technology when their parents' perceived technology competence low and there was no significant relationship between parents' negative attitudes towards technology and the duration of children's use of the screen but they determined that the rules about using technology were an important determinant of the duration of use of the screen by children. On the other hand, there are studies indicating that the duration of the use of screen of the child also be affected from the parental attitudes as well as the factors related to the child and the parent (Lauricella, Wartella, & Rideout, 2015). These results of this study suggest that parents' positive or negative attitudes towards technology may have an effect on the context of use of technology rather than the duration of technology use

Turkish Studies

by children. In other words, parent's approach to technology may be affecting "why they use technology, not how much they use".

According to social learning theory, children's behavior is impacted by what their parents do rather than proposals about what their parents should do. In other words, it can be said that children do "what they see, not what they hear". This theory points out that most of the people's learning is achieved by observing and modeling in social life (Korkmaz, 2017; Türkçapar & Sargin, 2012). The positive relationship between the duration of the parent's technology use and the child's use of technology in this study affirms this situation. In other words, as the duration of ICT use of parents' increases, the duration of ICT use of children also increases. As parallel with this study, Lauricella, Wartella, & Rideout (2015) found that duration of use television, computer, smartphone and tablet by children showed a strong relationship with the duration of this screen use by parents in their studies conducted with 0-8 year olds children. All these findings indicate that pre-school children's technology use time is more affected by their parents' own technology usage habits and parent thoughts about how long their children should use technology rather than parents' approaches towards technology use. Within the scope of the results of this study, it is shown that a wide range of studies ought to be done to represent the sample of country about the habits of technology use of kids. In this context, determining the habits and purposes of children to use screen technologies and developing family education programs towards healthy screen use may benefit children's mental health.

Keywords: Pre-school, Information / communication technologies (ICT), Parent approach

Giriş

Günümüz çocuklarının Bilgi İletişim Teknolojilerini (BİT: Televizyon, akıllı telefon, bilgisayar, tablet) kullanımının oranının gittikçe arttığı ve özellikle akıllı telefonlar ve dokunmatik ekran teknolojileri ile birlikte küçük çocukların eskiye oranla daha yaygın şekilde BİT kullanmaya başladıkları söylenebilir. Ahearne, vd. (2016) yaptıkları çalışmada 0-3 yaş bebeklerinin üçte ikisinden fazlasının günde ortalama 15 dakika dokunmatik ekranlı cihazlar karşısından zaman geçirdiğini ve yaklaşık üçte birinin ekran kilidi açma, ekranın özelliklerini tanıma gibi kullanım becerilerine sahip olduğunu belirlemiştirlerdir. Bu yaygın kullanıma rağmen çocukların BİT kullanımının faydalı mı yoksa zararlı mı olduğu konusunda anne baba, eğitimci ve uzmanların bir fikir birliği içinde olduğunu söylemek oldukça güçtür. Bu konuda iki yaygın görüşün olduğu söylenebilir. Bu görüşlerden ilki teknolojinin çocuklar için gerekli ve faydalı olduğu, gelecekte teknolojinin insan yaşamının merkezine oturacağından dolayı çocukların bu teknolojilerle erken tanıştırmanın yararlı olacağı şeklindedir. Diğer görüş ise çocukların teknolojik araçlarla mümkün olduğunca geç tanıştırılması gerektiği çünkü bu araçların çocukları yalnızlaştırdığı, duygusal/zihinsel gelişimlerini ve ruh sağlıklarını olumsuz etkilediği yönündedir (Plowman & McPake, 2013; Plowman, McPake & Stephen, 2010). İşlevsel kullanımın çocuklara bazı faydalar sağlayabileceği (Kaçar & Doğan, 2007; Li & Atkins, 2004; McPake, Plowman & Stephen, 2013) ancak sorunlu kullanımının çocukların ruh/beden sağlığına ve sosyal/duygusal gelişimlerine olumsuz etkileyebileceği (Pontes, Griffiths, & Patrão 2014; Rosen, Et al, 2014; Vandewater, Shim & Caplovitz, 2004) şeklinde bu karşıt görüşlerin desteklendiği çalışmalar bulunmaktadır. Bu noktada teknolojik cihazların nasıl ve

Turkish Studies

hangi amaçla kullanıldığı önem kazanmaktadır. Shields ve Behrman, (2000) aşırı düzeyde bilgisayar kullanımının diğer ekran kullanımları ile (televizyon gibi) birleştiğinde çocukların fiziksel, sosyal ve psikolojik gelişimlerine ciddi hasarlar verebileceğini ifade etmektedirler.

BİT kullanım süresi ile ilgili yapılan çalışmalardan farklı sonuçlar elde edilmektedir. Bu farkların oluşmasında kullanılan araştırma yöntemi ve çalışma grubu (yaş, sosyo ekonomik durum... gibi) farklılıklarıyla birlikte çalışmaların yapıldığı ülke ve tarih önemli bir etkidir. Çünkü teknolojinin yaygınlaşma oranının oldukça hızlı olduğu ve bu hızın ülkelere göre farklılık gösterdiği söylenebilir. Sanders vd. (2016) ABD’de yaptıkları çalışmada örneklem grubunun %99,5’inin en az bir ekrana (tv, akıllı telefon, bilgisayar, tablet, video oyunu) sahip olduğu ve 3-7 yaş erkek çocukların haftalık sekiz, kız çocukların yedi saate yakın ekran karşısında zaman geçirdiğini belirlemiştir. Türkiye’de okul öncesi çocuklarının BİT kullanımına yönelik üç farklı çalışmaya rastlanmıştır. Konca (2014) anaokulu öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada çocukların zengin bir teknolojik çevrede yaşadıklarını ve bilgi/iletişim teknolojileri kullanımı ile ilgili pek çok beceriye sahip olduklarını belirlemiştir. Çalışmada çocukların ortalama bir günde 115 dakika TV, 28 dakika bilgisayar karşısında zaman geçirdikleri, erkek çocukların kız çocuklardan daha çok bilgisayar kullandıkları ve anne baba eğitim ve ekonomik düzeyi arttıkça çocukların bilgi iletişim teknolojilerini kullanma becerisinin de arttığı tespit edilmiştir. Genç’in (2014) yaptığı çalışmada, okul öncesi çocukların % 37,65’inin hafta içi iki saat TV, % 60,78’nin bir saatten az akıllı telefon; bu çocukların % 41,18 hafta sonu 3-4 saat TV, %58,82’si bir saatten az akıllı telefon kullandığı belirlenmiştir. Akçay ve Özcebe (2012) ise 4-6 yaş çocuklarının hafta içi yaklaşık yarım saat, hafta sonu ise yaklaşık bir buçuk saat bilgisayar oyunu oynadıklarını tespit etmişlerdir.

Türkiye’de okul öncesi dönem çocuklarının TV, bilgisayar, tablet, akıllı telefon gibi cihazları ortalama olarak ne kadar süre kullandıklarına dair ülke örneklemini temsil edecek herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu yaş grubuna en yakın ve ülke örneklemini temsil edebilecek bir çalışma olarak TÜİK’in (2013) yaptığı çalışma fikir verebilir. TÜİK (2013) 6-15 yaş çocukları üzerinde ilgili yaptığı çalışmada bilgisayar kullanımının ortalama sekiz, internet kullanımının ise ortalama dokuz yaşında başladığı, çocukların %24,4’ünün kendine ait bilgisayarının olduğu ve çocukların bilgisayar, internet ve cep telefonu kullanım oranlarının sırasıyla %60,5, %50,8 ve %24,3 olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmada ayrıca bilgisayar kullanan çocukların % 45,6’sının hemen her gün internete bağlandığı, 6-15 yaş çocukların %92,5’inin her gün televizyon (TV) izlediği ve günde dört saatin üstünde TV izleyenlerin oranının % 12 olduğu belirlenmiştir.

Çocukların BİT kullanım süresinin ne kadar ve nasıl olması gerektiği ile ilgili Amerika Pediatri Derneğinin (2016) yaşlara göre bazı önerileri bulunmaktadır. Bu kapsamda 18 aylıktan küçük çocukların görüntülü sohbet dışında ekranla tanıştırılmaması, 18-24 ay arasında çocuklarına ekranı tanıtmak isteyen anne babaların çocukların kolaylıkla anlayabileceği, yüksek kalitede programları çocuklarla birlikte izleyip olup biteni çocuğa anlatmaları, 2-5 yaş arasında ekran karşısında çocukların bir saatten fazla zaman geçirmemesi, bu sürede izlediklerinin yüksek kalitede olması ve izlenenler ile ilgili çocuk ile sohbet edilmesi önerilmektedir. Asplund ve diğerlerinin (2015) 0-5 yaş çocuğu olan düşük sosyo ekonomik yapıdan gelen 314 anne baba üzerinde yaptıkları çalışmada çocukların yaklaşık yarısının Amerika Pediatri Derneğinin önerdiği ekran süresinin üzerinde ekrana maruz kaldıklarını belirlemiştir. Çocukların BİT’i kullanım süresinin yanında kullanım amacı ve şekli de onların gelişimleri üzerinde önemli bir etmen olabilir. Bu kapsamda, Çakmak (2015) tarafından yapılan çalışmada çocukların televizyonu daha çok çizgi film izlemek, bilgisayarı ise oyun oynamak amacıyla kullandıklarını tespit etmiştir. Genç (2014) ise okul öncesi çocukların akıllı telefonları daha çok oyun ve video için kullandığını ve bu çocukların akıllı telefon kullanımı üzerinde anne baba gözetiminin çok az olduğunu belirlemiştir.

Çocukların BİT kullanım amaç ve sürelerinin belirlenmesi önemli olmakla birlikte bu kullanımı etkileyen belirleyen faktörlerin neler olduğunu belirlemek, sağlıksız kullanımlara yapılacak müdahalelerin etkililiği açısından önemlidir. Asplund ve diğerleri (2015) anne babanın ekran kullanımı ve ekran kullanımına ilişkin aile iklimi ile çocukların ekran kullanımını arasında güçlü bir bağ olduğunu belirlemişlerdir. Nikken ve Schols, (2015) ise 0-7 yaş aralığında çocuğu olan anne babalar üzerinde yaptıkları bir çalışmada çocukların TV, bilgisayar, oyun konsolu, dokunmatik ekran teknoloji kullanımının ve sahipliğinin anne babaların tutumlarından çok, çocukların yaşı ve teknoloji kullanım becerileri ile ilgili olduğunu ve anne babanın ekrana ilişkin olumlu veya olumsuz tutumunun çocukların ekran kullanırken gözetimini, çocukla birlikte ekran kullanımını etkilediğini belirlemişlerdir.

Bu çalışma, anne babaların çocuklarının teknoloji kullanması ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarının çocukların teknoloji kullanım süresini etkileyip etkilemediği belirlenmek istenmiştir. Çünkü yapılan birçok çalışmada anne babaların çocuklarının çizgi film/dizi film izlemelerinden, dijital oyun oynamalarından, akıllı telefon, tablet, bilgisayar kullanmalarından rahatsızlık duydukları ve bu teknolojilere yönelik olumsuz bir yaklaşım geliştirdikleri belirlenmiştir (Genç, 2014; Sanders vd., 2016; Türkent, 2012). Wu ve diğerleri (2014) okul öncesi dönem çocukları olan anne babalar ile yaptıkları çalışmada anne babaların çocuklarının sağlıklı dijital teknoloji kullanımı ile ilgili yanlış bazı yaklaşımlarının olduğunu ve bu konuda rehberlik hizmeti almaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Günümüz çocuklarının medya teknolojileriyle yoğun bir etkileşim halinde olmaları anne babaların çocukların teknoloji kullanımlarını nasıl yönetmeleri gerektiğini bilmelerini önemli bir hale getirmiştir (Amerika pediatri derneği, 2016). Bu noktada anne babalar ile ilgili gerekli çalışmaların yapılması ekran teknolojinin çocuk üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri ile ilgili bir farkındalık gelişmesini sağlayabilir. Özellikle okul öncesi dönemde çocukların fiziksel, sosyal, duygusal, zihinsel gelişiminin hızlı olduğu düşünüldüğünde bu dönemde meydana gelecek olumsuzların ve kaçırılacak fırsatların çarpan etkisinin büyük olabileceği söylenebilir.

Belirlenen bu çerçevede bu çalışmanın üç ana amacı bulunmaktadır. (1) okul öncesi dönem çocuklarının BİT kullanım yaygınlığını belirlemek, (2) anne babaların çocuklarının BİT kullanımına yönelik yaklaşımlarını ortaya koymak (3) ve son olarak anne baba yaklaşımları ile çocukların BİT kullanım alışkanlıkları arasındaki ilişkileri incelemektir. Sıralanan faktör ve ilişkilerin ortaya çıkarılmasının anne baba, öğretmen ve ruh sağlığı uzmanlarının önleyici çalışmalarına yol gösterici olabileceği düşünülmektedir.

Yöntem

Çalışma Grubu

Bu araştırma kapsamında Akdeniz bölgesindeki bir ilin merkez bir ilçesinde bağımsız anaokuluna devam eden, yaşları 4,5 ile 6,4 arasında değişen, 151 çocuğun anne babasından veri toplanmış ancak kayıp ve uç değerlerin çıkarılmasından sonra analizler 136 form üzerinden gerçekleştirilmiştir. Analiz dışı bırakılan 15 formun bazıları formdaki maddelerin çok fazla boş bırakılması, bazıları ise hep aynı maddenin işaretlenmesinden dolayı analiz dışı bırakılmıştır. Çocukların 65'i (%47,7) kız; 71'i (%52,3) erkektir. Veri toplanan çocukların demografik özellikleri incelendiğinde çocukların %96,3'ünün anne babası birlikte, % 3,7'sinin anne babasının ayrı yaşadığı ve çocukların çoğunluğunun tek çocuklu (%20,6) veya iki çocuklu (%55,9) ailelerde yaşadığı görülmüştür. Ailelerin gelir düzeyi incelendiğinde %56,6'sının aylık gelirinin 3000 TL altında, %43,4'ünün 3000 TL ve üstünde olduğu; babaların %95,6'sının, annelerin ise %47,8'inin hâlihazırda çalıştığı belirlenmiştir. Çocukların anne babalarının eğitim durumu incelendiğinde ise annelerin %50'sinin üniversite, % 30,1'inin lise, %18,7'sinin ise ilk veya ortaokul mezunu, babaların

%46,3'ünün üniversite, %16,2'sinin lise, %14,7'sinin ortaokul, %20,6'sının ise ilköğretim mezunu olduğu görülmüştür.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerini toplamak amacıyla araştırmacı tarafından bir form geliştirilmiştir. Geliştirilen formun geçerlik analizi kapsamında biri okul öncesi eğitim, biri ise bilgisayar ve öğretim teknolojileri alanında çalışan iki akademisyenden uzman görüşü alınmış ve form bu görüşler çerçevesinde düzenlenmiştir. Bu formun giriş kısmında çocuğun yaşı/cinsiyeti, ailenin geliri, anne babanın eğitim durumu, ... gibi anne baba ve çocuğa ilişkin demografik bilgiler alınmıştır. Formun ikinci kısmında çocuğun okula gittiği ve gitmediği günlerde ortalama olarak ne kadar iletişim teknolojilerini kullandığı ve bu teknolojileri hangi amaçla kullandığını içeren maddeler bulunmaktadır. Formun son kısmında ise anne babaların çocuklarının BİT kullanımına ilişkin yaklaşımlarını ve kendilerinin teknoloji kullanım alışkanlıklarını içeren sorulara yer verilmiştir.

Verilerin Toplanması

Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan izin çerçevesinde ildeki bağımsız anaokullarının yapısı incelenmiş ve demografik olarak çeşitlilik göstereceği kanaatine varılan bağımsız bir anaokulunda uygulama yapılmaya karar verilmiştir. Uygulama yapılacak okulun yöneticileri ile görüşülmüş ve araştırma formları öğretmenler tarafından çocukların çantalarına konarak anne babalarına ulaşması sağlanmıştır. Anne babaların formlardan haberdar olması için farklı zamanda cep telefonlarına mesajlar gönderilmiştir. Bu uygulamada evlere 300 form gönderilmesine rağmen sadece 151 form geri dönmüş, 149 forma ise ulaşılamamıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri üzerinden analiz yapmadan önce veriler uç değer ve kayıp değerler açısından incelenmiş ve 15 form bu gözden geçirmelerden sonra analiz dışı bırakılmıştır. Veriler üzerinde temel betimsel analizler (aritmetik ortalama, standart sapma gibi), t testi, ANOVA, Kruskal-Wallis testi, korelasyon, regresyon analizi yapılmıştır. Çocukların, haftalık BİT kullanım süresinin anne babaların BİT'e yönelik yaklaşımlarına göre farklılaşma düzeyi t testi ve Kruskal-Wallis testi ile analiz edilmiştir. Bu analizlerin bazılarında Kruskal-Wallis testinin tercih edilme sebebi karşılaştırma yapılan gruplardaki ölçüm sayısının 30'un altına inmesidir. Anne babaların kendilerinin BİT kullanım süresi ve çocukları için ideal gördükleri ekran kullanım süresi ile çocukların haftalık BİT kullanım süresi arasındaki ilişki korelasyon ve regresyon teknikleri ile analiz edilmiştir. Bu çalışmanın bağımsız değişkenleri demografik özellikler, çocukların teknoloji kullanımına yönelik anne baba yaklaşımları, anne babaların kendilerinin teknoloji kullanım süresi ve çocukları için ideal gördükleri teknoloji kullanım süredir. Bağımlı değişken ise çocukların teknoloji kullanım alışkanlıklarıdır. Analizler SPSS - 20 paket programıyla yapılmış olup bulguların anlamlılık düzeyi .05 ve .01 olarak değerlendirilmiştir.

Bulgular

Çocukların haftalık BİT kullanım süresinin demografik özelliklere göre farklılaşma düzeyi incelendiğinde erkeklerin ($\bar{x} = 16,47$) kızlardan ($\bar{x} = 15,24$) daha fazla BİT kullandığı ancak aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür ($t = .94$; $p > .05$). Bunun yanında annenin çalışıp çalışmamasına ($t = .06$; $p > .05$) ve ailenin gelir durumuna ($F = 1,28$ $p > .05$) göre de çocukların BİT kullanım süresinin farklılaşmadığı belirlenmiştir. Anne baba birliktelik durumu, aile tipi ve babanın çalışıp çalışmama durumu ile ilgili karşılaştırmalar; anne baba ayrı yaşıyor ($n = 5$), geniş aile ($n = 8$) ve baba çalışmıyor ($n = 2$) grupları ile ilgili yeterli ölçüm olmadığı için karşılaştırma yapılmamıştır. Anne babanın eğitim düzeyi ile çocukların haftalık BİT kullanım süreleri arasındaki ilişkiler incelemek için yapılan korelasyon analizinde anne eğitim düzeyi ile çocuğun haftalık BİT

kullanım süresi arasında anlamlı bir ilişki gözlenmezken ($r = .05$; $p > .05$); baba eğitim düzeyi ile çocuğun haftalık BİT kullanım süresi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki gözlenmiştir ($r = .24$; $p < .05$). Diğer bir deyişle babaların eğitim düzeyi arttıkça çocukların BİT kullanım oranları da artmaktadır.

Tablo 1. Çocukların günlük ve haftalık BİT kullanım süreleri, Ortalama ve Standart Sapmaları

BİT kullanım süresi	Minimum	Maksimum	\bar{x}	Ss
Okula gitmediği bir günde TV izleme süresi*	0	300	121,99	63,40
Okula gittiği bir günde i TV izleme süresi*	0	150	69,60	40,15
Okula gitmediği bir günde bilgisayar/tablet/telefon kullanımı*	0	270	73,24	57,07
Okula gittiği bir günde bilgisayar/tablet/telefon kullanımı*	0	150	42,90	38,13
Okula gitmediği bir günde toplam BİT (TV/bilgisayar/tablet...)*	45	480	195,22	94,67
Okula gittiği bir günde toplam BİT (TV/bilgisayar/tablet...)*	0	240	112,50	60,17
Haftalık toplam BİT kullanımı (Saat)*	4,5	34	15,52	7,34

*Haftalık toplam BİT kullanımında birim saat, diğer kullanımlarda birim dakikadır.

Çalışmanın bulguları, ortalama olarak çocukların okula gitmediği bir günde iki saatten ($\bar{x} = 122$ dk.), gittiği bir günde bir saatten fazla ($\bar{x} = 70$ dk) TV izlediğini; yine okula gitmediği bir günde bir saatten fazla ($\bar{x} = 73$ dk); gitti bir günde ise 43 dakika civarında TV dışındaki teknolojik araçlardan biri veya bir kaçını kullandığını ortaya koymuştur. TV ve diğer iletişim teknolojilerinin toplam kullanım süresi incelendiğinde ise okula gidilmeyen günlerde üç saati geçtiği ($\bar{x} = 195$ dk); gidilen günlerde iki saate yaklaşıldığı ($\bar{x} = 113$ dk) tespit edilmiştir. Çocuğun haftanın beş günü okula gittiği, iki günü gitmediği varsayılarak yapılan haftalık teknoloji kullanım süresi hesaplamasında çocukların haftalık 4,30 saat ile 34 saat arasında ($\bar{x} = 15,52$ dk.) bilgi/iletişim teknolojilerinden bir ya da bir kaçını kullandığı görülmüştür. Çocukların teknolojiyi kullanma amaçları incelediğinde ise TV'yi en çok çizgi film, müzik ve eğitici yayınlar; bilgisayar/tablet/akıllı telefonu ise en çok oyun, video ve çizgi film amacıyla kullandıkları belirlenmiştir.

Tablo 2. Anne babaların BİT kullanım süresi ve çocuklar için ideal gördükleri BİT kullanım süresine ait ortalama ve standart sapma değerleri

BİT kullanım süresi	Minimum	Maksimum	\bar{x}	Ss
Anne babanın BİT kullanım süresi	0	210	81,84	53,69
Anne babanın çocuklar için ideal gördükleri BİT kullanım süresi	0	210	58,56	34,42

Tablo 2'de görüldüğü üzere anne babalar işleri dışında günlük bir buçuk saate yakın ($\bar{x} = 82$ dk) iletişim teknolojilerini kullanmakta ve çocuklar için ideal teknoloji kullanım süresinin günlük bir saat civarında ($\bar{x} = 58$ dk) olması gerektiğini ifade etmektedirler.

Anne babaların, çocuklarının BİT kullanımına yönelik yaklaşım ve deneyimleri incelediğinde; çocuklarının şimdiye kadar izlediği bir yayın veya oynadığı bir oyundan vurma, korku, kötü söz öğrenme gibi olumsuz etki yaşadığını söyleyenlerin oranı % 44,9'dur. % 61'i bazen isteklerini yaptırmak için teknolojik araçları ödül olarak kullandığını, %39'u teknolojiyi hiçbir

zaman ödül olarak kullanmadığını ifade etmiştir. Diğer taraftan anne babaların %64,7'si bazen teknolojik araçlardan mahrum bırakmayı bir ceza olarak kullandıklarını %33,1'i ise böyle bir cezalandırma sistemlerinin olmadığını beyan etmişlerdir. Çocukların teknoloji kullanımına yönelik anne babaların sınırlarının katılığını belirlemek için sorulan soruda ise anne babaların %7,4'ü çok katı sınırlar koyduğunu, %80,1'i bazı sınırlar olduğunu, yine %7,4 bazı sınırlar olduğunu ancak bu sınırların pek uygulanmadığını, %4,4'ü ise herhangi bir sınır olmadığını belirtmiştir. Ayrıca anne babaların %34,6'sı teknolojiyi çok zararlı, %49,3'ü biraz zararlı, %7,4'ü ise yararlı olarak gördüğünü ifade etmiştir. Son olarak %10,3'ü teknolojinin çocuklara olumlu davranış kazandırmak için asla kullanılamayacağını, %16,9 kesinlikle kullanılabileceğini, %66,6'sı bu konuda kararsız olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 3. Çocukların haftalık BİT kullanım süresinin anne babalarının yaklaşımlarına göre farklılaşma düzeyini gösterir t/H testi

Değişken		n	\bar{x} / Sıra ort.	Ss	sd	t/χ^2	p
Çocuğun BİT'ten olumsuz etkilenme durumu (t test)	Evet	61	16,30	7,11			
	Hayır	73	15,75	7,98	132	.42	.68
BİT'in ödül olarak kullanılması (t test)	Hiçbir zaman	53	16,57	8,75			
	Bazen	83	15,44	6,77	134	.80	.43
BİT'in ceza olarak kullanılması (t test)	Hiçbir zaman	45	15,13	7,80			
	Bazen	88	16,25	7,48	131	-.81	.42
BİT'e yönelik sınırlar (Kruskal Wallis test)	Çok katı	10	62,00	7,41			
	Bazı sınırlar var	109	67,73	7,30			
	Sınır var ama uygulanmıyor	10	80,75	9,26	3	1,46	.69
	Sınır yok	6	61,67	10,97			
BİT'in çocuğun gelişimine etkisi (Kruskal Wallis test)	Çok zararlı	47	63,50	7,17			
	Biraz zararlı	67	61,95	7,54	2	.22	.90
	Yararlı	11	67,27	8,67			
Olumlu davranış kazandırma aracı (Kruskal Wallis test)	Asla olamaz	14	65,18	10,06			
	Belki olabilir	77	66,95	7,22	3	1,12	.77
	Sanmıyorum	15	66,13	7,51			
	Kesinlikle olabilir	23	57,63	6,52			

Tablo 3'te görüldüğü üzere çocukların haftalık teknoloji kullanım süresinin anne babaların yaklaşımlarına göre farklılaşma durumunu belirlemek için yapılan analizlerde; çocuğun BİT kullanım süresinin çocuğun daha önce izlediği bir yayın/oyndığı bir oyundan olumsuz etkilenip etkilenmemesine göre farklılaşmamaktadır ($t_{(132)} = .42$; $p > .05$). Aynı şekilde çocuğun BİT kullanım süresi, anne babanın BİT'i bir ödül ($t_{(134)} = .80$; $p > .05$) veya ceza ($t_{(131)} = -.81$; $p > .05$) olarak kullanıp kullanmamasına göre de farklılaşmamaktadır. Bunun yanında çocuğun BİT kullanım süresi anne babanın teknoloji kullanımına ilişkin sınırların olup olmamasına ($\chi^2_{(3)} = 1,46$; $p > .05$), teknolojiyi ne kadar yararlı veya zararlı algıladığına ($\chi^2_{(2)} = .22$; $p > .05$) ve teknolojiyi olumlu davranış kazandırma aracı olarak görüp görmediğine ($\chi^2_{(3)} = 1,12$; $p > .05$) göre de farklılaşmamaktadır.

Çalışma kapsamında son olarak anne babaların çocuklar için düşündükleri ideal BİT kullanım süresi ve kendilerinin BİT kullanım süresi ile çocukların haftalık BİT kullanım süresi arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı korelasyon ve regresyon teknikleri ile incelenmiştir.

Turkish Studies

Tablo 4. Aritmetik ortalama, standart sapma ve korelasyonlar

	1	2	3
1. İdeal BİT	-		
2. Anne baba BİT	.10	-	
3. Haftalık BİT	.38*	.31*	-
\bar{x}	58,56	81,84	15,88
Ss	34,42	53,69	7,59

n= 136

* p< .01

İdeal BİT: Anne babaların çocuklar için düşündükleri ideal teknoloji kullanımı (dakika)

Anne baba BİT: Anne babaların işleri dışında günlük teknoloji kullanım süresi (dakika)

Haftalık BİT: Çocuğun bir hafta boyunca kullandığı toplam BİT süresi (Saat)

Değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan korelasyon analizinde, Tablo 4'te de görüldüğü üzere, anne babanın çocuk için düşündüğü ideal BİT kullanım süresi ile kendisinin BİT kullanım süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r = .10$; $p > .05$). Diğer taraftan çocuğun haftalık BİT kullanım süresi ile anne babanın BİT kullanım süresi ($r = .31$; $p < .01$) ve çocuk için ideal gördüğü süre ($r = .38$; $p < .01$) arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir

Tablo 5. Çocukların haftalık BİT kullanım süresinin Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Yordayıcı Değişkenler	B	Standart hata	β	t	p
Sabit	8,129	1,403	-	5,79	.000
İdeal BİT	.077	.017	.350	4,52	.000*
Anne baba BİT	.039	.011	.277	3,58	.000*
R= .467	R ² = .218	Adj. R ² = .206			
F _(2,132) = 18,375	*p< .01				

* p<.01

Anne babaların çocuklar için ideal gördükleri süre ve kendilerinin teknoloji kullanım süresinin çocukların haftalık BİT kullanım süresini yordama durumunu belirlemek için Enter yöntemi ile yapılan regresyon analizinde; iki değişken ile çocukların haftalık teknoloji kullanım süresi arasında anlamlı bir ilişki ($R = .467$, $R^2 = .218$, $Adj. R^2 = .206$) olduğu görülmüştür ($F_{(2,132)} = 18,375$, $p < .01$). Bu veriden hareketle anne babaların çocuklar için düşündükleri ideal süre ve kendilerinin teknoloji kullanım süresinin birlikte çocukların haftalık teknoloji kullanım süresindeki değişimin % 21'ini açıkladığı söylenebilir. Standartlaştırılmış regresyon katsayılarına göre yordayıcı değişkenlerin yordanan değişkeni açıklamadaki görece önem sırası anne babaların çocuklar için ideal gördüğü süre ($\beta = .35$) ve anne babanın teknoloji kullanım süresi ($\beta = .28$) şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılık testleri göz önüne alındığında yordayıcı değişkenlerden gerek ideal BİT ($p < .01$) gerekse anne baba BİT'in ($p < .01$) modele anlamlı katkı sağlamaktadır.

Tartışma Yorum

Elde edilen bu bulgular okul öncesi dönem çocuklarının teknoloji kullanım sürelerinin anne babalarının teknoloji kullanımına yönelik yaklaşımlarından çok, çocuklarının ne kadar süre teknoloji kullanmaları gerektiğine dair düşünceleri ve anne babanın teknoloji kullanım alışkanlıklarından etkilendiğini göstermektedir. Bu çalışmadan elde edilen bulgulara benzer şekilde Sanders vd (2016) 4-7 yaş grubu çocuklarda anne babaların teknoloji yeterlik algısı düştükçe teknolojiye yönelik olumsuz tutumlarının arttığını ve anne babaların teknolojiye yönelik olumsuz tutumları ile çocukların

ekran kullanım süresi arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ancak teknoloji kullanımına ilişkin kuralların çocukların ekran kullanım süresinin önemli bir belirleyicisi olduğu tespit etmişlerdir. Diğer taraftan çocuğun ekran kullanım süresinin çocuk ve anne baba ile ilgili faktörlerin yanında anne baba tutumlarından da etkilendiğini gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Lauricella, Wartella, & Rideout, 2015). Bu araştırmanın bu sonuçları anne babaların teknolojiye yönelik olumlu veya olumsuz tutumlarının çocukların teknoloji kullanım süresinden çok teknoloji kullanım içeriğine etki ediyor olabileceğini düşündürmektedir. Bu bir anlamda ebeveynin teknolojiye yönelik yaklaşımları “ne kadar ekran kullandığını değil niçin kullandığını” etkiliyor olabilir.

Sosyal öğrenme kuramına göre çocukların davranışları, anne babalarının ne yapması gerektiğine dair önerilerinden çok, anne babanın yaptıklarından etkilenir. Bir anlamda çocukların “duydıklarını değil gördüklerini” yaptıkları söylenebilir. Bu kuram insanların öğrenmelerinin çoğunun sosyal yaşam içinde gözleyerek ve model alarak gerçekleştiğini ifade eder (Korkmaz, 2017; Türkçapar & Sargın, 2012). Bu çalışmada elde edilen anne babanın teknoloji kullanım süresi ile çocuğun teknoloji kullanım süresi arasındaki pozitif ilişki bu durumu doğrular niteliktedir. Diğer bir ifade ile anne babaların BİT kullanım süresi arttıkça çocukların da BİT kullanım süresi artmaktadır. Bu çalışmaya paralel olarak Lauricella, Wartella, & Rideout (2015) 0-8 yaş çocukları üzerinde yaptıkları çalışmada çocukların TV, bilgisayar, akıllı telefon ve tablet kullanım süresinin anne babalarının bu ekran kullanım süresi ile güçlü bir ilişki gösterdiğini belirlemişlerdir.

Bu çalışmanın çarpıcı sonuçlarından biri okul öncesi dönem çocuklarının ortalama 15 saat civarında ekran karşısında zaman geçiriyor olmasıdır. Sanders vd. (2016) ABD’de yaptıkları çalışmada bu oran haftalık yedi sekiz saat civarındayken; Türkiye’de anaokulu öğrencileri üzerinde Konca’nın (2014) TV ve bilgisayar kullanımı, Genç’in (2014) TV ve akıllı telefon kullanımı ve Akçay ve Özcebe (2012) bilgisayar oyunları kullanım süresi ile ilgili bulguları haftalık ekran kullanımı olarak değerlendirildiğinde bu çalışmadan elde edilen sonuçlara yakın sonuçlara ulaşmaktadır. Bu bulgular okul öncesi çocukların ekran kullanım oranının Amerikan Pediatri Derneğinin (2016) önerdiği sürelerin çok üzerinde olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte ABD örneklemini ile karşılaştırıldığında Türkiye’de okul öncesi çocukların ekran kullanım oranının yaklaşık iki kat fazla olduğu görülmektedir. Tüm bu sonuçlar konuyla ilgili daha fazla betimleyici ve önleyici çalışmalara ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Özellikle okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan personel (öğretmen, yönetici) ve anne babalara yönelik eğitim çalışmalarının yapılması bu konuda yapılacak önleyici çalışmaların başlangıç noktası olabilir.

BİT çocuklar için birçok yararlar birlikte riskler de içeren bir mecradır. Çocukların BİT’i sorunlu kullanımı onlarda bazı uyum ve davranış bozukluklarının gelişmesine neden olabilir. Nitekim Sanders vd (2016) yaptıkları çalışmada çocukların ekran kullanım süresi ile içselleştirme (depresyon, anksiyete...) ve dışsallaştırma (saldırganlık, karşı gelme...) davranış problemleri arasında düşük düzeyli pozitif yönlü anlamlı bir ilişki belirlemişlerdir. Çocuğun BİT kullanım süresinin gittikçe artıyor, teknoloji kullanımdan kaynaklı olarak günlük yaşam düzeni (yeme/uyku düzeni gibi) bozuluyor ve sorumluluklarını (okul ödevleri gibi) yerine getirmesi zorlaşıyor ise, BİT’e ulaşmak için plan yapıp/yalan söylüyor, ulaşmadığında aşırı tepkiler veriyorsa ve çocuğun BİT kullanımını çevresindekilerin dikkatini çekiyor ve bazı bedensel yakınmalara neden oluyorsa çocuğun teknolojiyi sorunlu kullandığı söylenebilir (Yeşilay, 2016; Young, 1999). Bu sorunlu kullanımın yanında BİT, özellikle küçük yaşlarda çocukların gelişimlerine uygun olmayan görüntü veya içeriğe maruz kalması, olumsuz bazı söz ve davranışları görek bunları kendi yaşamına aktarması ve bazı bağımlılıklar geliştirmesi gibi riskleri de barındırır. Çocukları bu risklerden korumak için anne babaların çocukların BİT kullanımına sınırlar koyması, süre ve içeriği denetlemesi ve çocukların bu teknolojileri anne baba gözetiminde kullanmalarını sağlamak birer alternatif olabilir. Connell, Lauricella & Wartella (2015) anne babalar ile çocukların birlikte medya teknolojileri kullanımının

teşvik edilmesi gerektiğini ancak bu birlikte kullanımının anne babanın yaşı, cinsiyeti, eğitim düzeyi, evdeki çocuk sayısı, çocukların yaşı gibi değişkenlerden etkilendiğini ifade etmektedirler.

Bu çalışmadan elde edilen bulgular, küçük yaş çocuklarının teknoloji kullanım alışkanlıkları ile ilgili ülke örneklemini temsil edecek geniş kapsamlı çalışmaların yapılması gerektiğini göstermektedir. Bu kapsamda çocukların ekran teknolojileri kullanım alışkanlık ve amaçlarının belirlenmesi ve sağlıklı ekran kullanımına yönelik aile eğitim programlarının geliştirilmesi çocuk ruh sağlığına yarar sağlayabilir. Bunun yanında okul öncesi dönem çocuklarının ekran kullanım alışkanlıkları ile ilgili standartlaştırılmış formların geliştirilmesi konuyla ilgilenen araştırmacılara kolaylık sağlayacaktır. Son olarak bu çalışmanın bulguları değerlendirilirken çalışma grubunun orta/üst sosyo ekonomik düzeye sahip olması ve sadece okula devam eden grup üzerinde yapılmış olması gözden kaçırılmamalıdır.

KAYNAKÇA

- Ahearne, C., Dilworth, S., Rollings, R., Livingstone, V., & Murray, D. (2016). Touch-screen technology usage in toddlers. *Archives of disease in childhood*, 101(2), 181-183.
- Akçay, D., & Özcebe, H. (2012). okul öncesi eğitim alan çocukların ve ailelerinin bilgisayar oyunu oynama alışkanlıklarının değerlendirilmesi. *Çocuk Dergisi*, 12(2), 66-71.
- Amerika Pediatri Derneği (2016) American academy of pediatrics announces new recommendation for children's media use. <https://www.aap.org/en-us/about-the-aap/aap-press-room/pages/american-academy-of-pediatrics-announces-new-recommendations-for-childrens-media-use.aspx>
- Asplund, K. M., Kair, L. R., Arain, Y. H., Cervantes, M., Oreskovic, N. M., & Zuckerman, K. E. (2015). Early childhood screen time and parental attitudes toward child television viewing in a low-income Latino population attending the special supplemental nutrition program for women, infants, and children. *Childhood Obesity*, 11(5), 590-599.
- Connell, S. L., Lauricella, A. R., & Wartella, E. (2015). Parental co-use of media technology with their young children in the USA. *Journal of Children and Media*, 9(1), 5-21.
- Çakmak, A. (2015) Televizyon, bilgisayar, kitap ve oyuncağın anaokulu çocuklarının yaşamındaki yerinin incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziantep Üniversitesi, eğitim bilimleri enstitüsü.
- Genc, Z. (2014). Parents' perceptions about the mobile technology use of preschool aged children. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 146, 55-60.
- Kaçar, A. Ö., & Doğan, N. (2007). Okulöncesi eğitimde bilgisayar destekli eğitimin rolü. *Akademik Bilişim*, 31.
- Konca, A.S. (2014) Anaokulu öğrencilerinin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımı. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İnönü Üniversitesi, eğitim bilimleri enstitüsü.
- Korkmaz, İ. (2017). Sosyal öğrenme kuramı. *Pegem Atf İndeksi*, 245-269.
- Lauricella, A. R., Wartella, E., & Rideout, V. J. (2015). Young children's screen time: The complex role of parent and child factors. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 36, 11-17.
- Li, X., & Atkins, M. S. (2004). Early childhood computer experience and cognitive and motor development. *Pediatrics*, 113(6), 1715-1722.

- McPake, J., Plowman, L., & Stephen, C. (2013). Pre-school children creating and communicating with digital technologies in the home. *British Journal of Educational Technology*, 44(3), 421-431.
- Nikken, P., & Schols, M. (2015). How and why parents guide the media use of young children. *Journal of child and family studies*, 24(11), 3423-3435.
- Plowman, L., McPake, J. and Stephen, C. (2010). The technologisation of childhood? Young children and technologies at home. *Children and Society*, 24(1): 63–74.
- Plowman, L., & McPake, J. (2013). Seven myths about young children and technology. *Childhood Education*, 89(1), 27-33
- Pontes, H. M., Griffiths, M. D., & Patrão, I. M. (2014). Internet addiction and loneliness among children and adolescents in the education setting: an empirical pilot study. *Aloma: Revista de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport*, 32(1).
- Rosen, L. D., Lim, A. F., Felt, J., Carrier, L. M., Cheever, N. A., Lara-Ruiz, J. M., ... & Rokkum, J. (2014). Media and technology use predicts ill-being among children, preteens and teenagers independent of the negative health impacts of exercise and eating habits. *Computers in human behavior*, 35, 364-375.
- Sanders, W., Parent, J., Forehand, R., Sullivan, A. D., & Jones, D. J. (2016). Parental perceptions of technology and technology-focused parenting: Associations with youth screen time. *Journal of applied developmental psychology*, 44, 28-38.
- Shields, M. K., & Behrman, R. E. (2000). Children and computer technology: Analysis and recommendations. *The Future of Children*, 4-30.
- Türkçapar, M. H., & Sargın, A. E. (2012). Bilişsel davranışçı psikoterapiler: tarihçe ve gelişim. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*, 1, 7-14.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2013) 06-15 Yaş Grubu Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanımı ve Medya. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=15866>. Erişim Tarihi: 07.03.2017
- Türkkent, E. (2012). Okul öncesi dönem çocuklarının televizyondan etkilenmeleri konusunda anne ve öğretmen görüşleri (Doctoral dissertation, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Wu, C. S. T., Fowler, C., Lam, W. Y. Y., Wong, H. T., Wong, C. H. M., & Loke, A. Y. (2014). Parenting approaches and digital technology use of preschool age children in a Chinese community. *Italian journal of pediatrics*, 40(1), 44.
- Vandewater, E. A., Shim, M. S., & Caplovitz, A. G. (2004). Linking obesity and activity level with children's television and video game use. *Journal of adolescence*, 27(1), 71-85.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/18